

Retssikkerheden undergraves - Interview om skelsættende lovforslag

I sidste uge sendte regeringen et forslag om ændring af servicelovens voksenbestemmelser i høring. Og siden har debatten buldret på især de sociale medier. I dette interview uddyber DH's formand Thorkild Olesen, Spastikerforeningens Direktør Mogens Wiederholt og LEVs landsformand Sytter Kristensen, hvorfor de ser med stor skepsis på det fremsatte forslag.

Er det nu også så slemt?

Sytter Kristensen siger: "Ja, faktisk. Forslaget giver kommunerne langt flere beføjelser til at sætte deres egen standard, og det går på flere områder ud over rettigheder, som borgerne har i dag. Det gælder fx den rettighed, som mange sindslidende, spastikere og udviklingshæmmede i dag har til et dagtilbud – fx beskyttet beskæftigelse eller aktivitets- og samværstilbud, der giver dem mulighed for en meningsfuld daglig aktivitet. Den rettighed forsvinder, og det overlades til en samlet vurdering i kommunen, om der skal tilbydes beskæftigelse eller dagtilbud.

Dagtilbuddene (§§103 og 104) bliver en del af en såkaldt tilbudsvifte, hvor kommunerne kan erstatte tilbuddene med hinanden. Jeg frygter virkelig, at en del af de mest sårbare vil få en afgørelse, hvor kommunen ikke vurderer, at det er nødvendigt med et dagtilbud – men at borgeren har bedst af at blive hjemme i botilbuddet.

Dermed vil de allermest sårbare – fx borgere med multihandicap – blive berøvet muligheden for et miljøskifte med meningsfuld aktivitet i dagtimerne. Det er et stort tilbageskridt, som gør op med et godt og menneskeligt princip om en afvekslende hverdag.

Det vil måske ikke ske i alle kommuner – og ikke fra dag et med de nye regler. Men vi ved også, at nogle kommuner hele tiden 'prøver grænser af' – uanset hvor uetisk det så end er. Se fx hvordan det gik med førtidspensionsreformen, hvor en del kommuner administrerede ud over kanten af lovgivningen.

Det vil også ske her, og gradvist får vi en ny standard. Og jeg har vanskeligt ved at se, hvordan Ankestyrelsen kan forhindre den udvikling – det er jo kommunens skøn.

I tiden op til forhandlingerne om denne lovændring så vi jo, hvordan de kommunale økonomidirektører argumenterede for, at nu eksploderer udgifterne til handicapområdet igen. Det passer jo ikke – faktisk er de faldet siden 2010. Men det viser, hvad dagsordenen med denne her lovændring reelt er for kommunerne – og den dagsorden vil de få meget bedre muligheder for at komme igennem med, hvis dette her gennemføres. Nye og endnu voldsommere besparelser."

Er der ikke nogle positive elementer i forslaget?

Mogens Wiederhold siger: "Jo, selvfølgelig er der det. Men det er på enkeltområder, som desværre helt overskygges af de grundlæggende problemer, som er på de store linjer og principperne – retssikkerheden og gruppeopdelingen. Jeg glæder mig naturligvis over, at begreber som kommunikation og habilitering er kommet ind i lovgivningen.

Men på lange strækninger er det, der "sælges" som forbedringer, jo ikke andet end gammel vin på nye flasker. Det gælder fx kravet om udredning og handleplaner.

Det er altså ikke en nyhed. Serviceloven har allerede i dag et krav om handleplaner, og det kræves allerede, at sagen skal være ordentligt belyst. Problemet er, at ikke alle kommuner lever op til de krav i dag. Der er masser af eksempler på, at de lovpligtige §141-handleplaner ikke findes. Men så er det

jo det implementeringsproblem, der skal adresseres – og det gør man ikke ved bare at gentage, at der skal laves handleplaner.

Med de løse og ret uforpligtende beskrivelser, der er af kravene til udredning og handleplaner, så er der reelt ikke tale om noget fremskridt.

Intet tyder på, at man vil sætte magt bag kravet om omhyggelig udredning og handleplaner - fx i form af sanktioner og ved at stille krav til kommunerne om at inddrage VISO og forpligte kommunerne til rent faktisk at følge de anbefalinger, VISO kommer med.

Jeg må desværre sige, at jeg synes, de positive elementer er stærkt oversolgte – og jeg kan simpelthen ikke se, at de reelt føjer noget nyt til værktøjskassen. Til gengæld sætter lovforslaget retssikkerheden, kompensations- og lighedsprincippet voldsomt under pres.”

Hvorfor mener du, at retssikkerheden bliver svækket?

Thorkild Olesen siger: ”For det første er jeg bekymret for den afgørelse, som skal placere borgerne i de tre målgrupper. Den afgørelse kan man ikke klage over, selvom den tydeligvis vil få helt afgørende betydning for borgeren, da den bestemmer, hvilke tilbud borgeren kan få.

Det fremgår godt nok af forslagens bemærkninger, at ingen borger, der i dag modtager de ydelser, som bliver en del af tilbudsviften, skal falde uden for den fremtidige målgruppe. Men det fremgår ikke af selve lovparagrafferne, der tværtimod understreger, at borgeren kun kan få de tilbud, der er tilknyttet den målgruppe, borgeren placeres i. Det er en af grundene til, at jeg frygter, at det ikke kan sikres i virkelighedens verden.

En stor gruppe af sindslidende, udviklingshæmmede og voksne med ADHD, som i dag modtager et lille omfang af socialpædagogisk bistand som hjemmevejledning, risikerer at blive placeret i målgruppe 1, fordi kommunen vurderer, at der er tale om ”let nedsat fysik eller psykisk

funktionsnedsættelse". Og havner man i gruppe 1, er der ikke udredning, der er ikke handleplan, og man vil reelt ikke kunne bevilges fx hjemmevejledning. Hjemmevejledning med pædagogisk bistand hører nemlig kun til i gruppe 3.

En del af de borgere, som herved mister et beskedent niveau af hjemmevejledning (§85), vil ikke kunne drage nytte af de åbne, generelle og gruppebaserede tilbud, der gives til borgere i målgruppe 1.

Denne model med gruppe 1 vil skubbe til nogle relativt velfungerende, men også skrøbelige, mennesker. Og gradvist vil deres tilværelse falde fra hinanden – og på lidt længere sigt ender de med et større hjælpebehov. Det er da paradoksalt.

Dette lovforslag risikerer at skabe en logik, som fører til det stik modsatte af forebyggelse. Og de borgere, som havner i gruppe 1, har ikke en chance for at gøre noget ved det! De kan nemlig ikke klage over denne afgørelse.

Vores erfaringer med hvordan kommunerne implementerer ny lovgivning skræmmer – se blot førtidspensionslovgivningen, hvor hovedparten af kommunerne stoppede tildelingen af førtidspension til udviklingshæmmede under 40 år, selvom det stik modsatte stod i lovens bemærkninger.

Derfor tror vi, at mange borgere – også i den nuværende målgruppe for serviceloven - med behov for en smule støtte vil havne i målgruppe 1 og dermed miste både deres støtte og klagemuligheder."

Hvorfor er du bekymret for klagemulighederne over tilbud fra tilbudsviften?

Sytter Kristensen siger: "Jeg er generelt stærkt bekymret over tilbudsviften. Her kan man ganske vist klage over den samlede afgørelse og få klagen behandlet i Ankestyrelsen. Men hvad bliver styrelsens mulighed for at tage stilling til det samlede skøn over behovet og de matchende tilbud, som kommunen har foretaget?"

Og formelle klagemuligheder er altså ikke beskyttelse nok. Mange udviklingshæmmede – og sikkert også mange andre grupper – klager aldrig nogen sinde over en kommunal afgørelse. En del har faktisk ingen pårørende eller andre, som kan bistå dem i forbindelse med en klagesag – og så er de formelle klageadgange en svag beskyttelse. Her er brug for entydige rettigheder, og de ryger i forbindelse med tilbudsviften.”

Hvorfor er du bekymret for forslaget om at inddele borgerne i tre målgrupper?

Thorkild Olesen siger: ”Jeg synes, det er en højest underlig konstruktion. Man burde tildele ydelser ud fra borgerens behov og princippet om kompensation - ikke ud fra hvilken målgruppe som borgeren placeres i. Særligt ikke, når målgrupperne er så utroligt uklart beskrevet i lovforslaget, og hvor der slet ikke er nogen retningslinjer for, hvordan kommunerne skal præ-screene borgerne.

Borgernes behov er ikke noget statisk, men ofte noget der konstant forandrer sig. Hvorfor skal man lave sådan en standardiseret konstruktion, der reelt begrænser kommunernes forpligtelse til at lave en konkret og individuel vurdering af borgernes funktionsevne og behov? Det vil få nogle meget uheldige konsekvenser.”

Hvorfor er du ikke glad for den foreslåede vifte af tilbud, frem for enkeltstående paragraffer? Giver det ikke blot mere fleksibilitet og helhed i sammensætningen af hjælpen til borgeren?

Mogens Wiederholt siger: ”Spørgsmålet er, hvad denne fleksibilitet vil blive anvendt til konkret – og jeg har faktisk noget svært ved at se, hvor der er reelle hindringer for at lave en helhedsorienteret indsats med de eksisterende regler.

Ja, borgerne i målgruppen har i dag et retskrav på nogle ydelser, hvis de lever op til kriterierne, og det er vel i realiteten de garantier, som kommuner gerne vil af med. Men intet forhindrer i dag kommunerne i at sammensætte en indsats, som er helhedsorienteret, rehabiliteringsrettet osv. Alt er stort set muligt, hvis man vil. Der er blot nogle fundamentale ydelser, som de ikke kan nægte borgere inden for målgruppen. Og den beskyttelse, synes jeg, er helt afgørende.

Lovforslaget bygger på den påstand, at den eksisterende lovgivning lægger hindringer i vejen for den helhedsorienterede indsats. Det er et postulat, som jeg har meget svært ved at få øje på dokumentationen for.

Helt grundlæggende er jeg bekymret ved, at kommunerne får fri ret til at erstatte tilbud inden for viften med hinanden. Hvis en borger har behov for boligændringer, så kan kommunen med det her forslag i princippet sige nej og erstatte tilbuddet om boligændringer med et midlertidigt botilbud. Og vi ved desværre, at sådan bliver der tænkt og handlet ude i kommunerne, hvis det er den billigste løsning

Endelig bekymrer det mig rigtig meget, når man i viften indfører en helt åben bestemmelse, som hedder "anden hjælp". Det bliver i realiteternes verden en blancocheck til kommunerne, som vil blive brugt som argument for en minimal indsats. Hvis kommunen fx skønner, at borgeren har mere gavn af "anden hjælp" i sit botilbud, så bliver det et argument mod at bevilge beskyttet beskæftigelse eller aktivitetstilbud. Og det er en forringelse, der vil noget."